

KONKURS WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE DLA UCZNIÓW KLAS IV-VIII SZKÓŁ PODSTAWOWYCH WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO

ETAP SZKOLNY
19 listopada 2020 r. godz. 12.00

Uczennico/Uczniu:

1. Arkusz składa się z 18 zadań, na których rozwiązanie masz **90** minut.
2. Pisz długopisem/piórem - dozwolony czarny lub niebieski kolor tuszu.
3. Nie używaj ołówka ani korektora. Jeżeli się pomylisz, przekreśl błąd i napisz inną odpowiedź.
4. Pisz czytelnie i zamieszczaj odpowiedzi w miejscu do tego przeznaczonym. Zapisy w innych miejscach nie podlegają ocenie.

Życzymy powodzenia!

Maksymalna liczba punktów	60	100%
Uzyskana liczba punktów		%
Podpis Przewodniczącej/-ego Szkolnej Komisji Konkursowej		

Zadanie 1.

Obejrzyj fotografie przedstawiające dwie grupy społeczne, a następnie wykonaj związane z nimi zadania.

A

<https://www.pzpn.pl/...>

B

[https://sport.tvp.pl/\(...\)](https://sport.tvp.pl/(...))

Zadanie 1.1. (0–2)

Rozstrzygnij, czy grupy przedstawione na fotografiach A–B powstały w tym samym celu.

Odpowiedź uzasadnij.

...../2

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....
.....
.....
.....

...../3

Zadanie 1.2. (0–3)

Na podstawie własnej wiedzy sklasyfikuj grupy społeczne przedstawione na fotografiach A–B według kryteriów umieszczonych w tabeli.

Lp.	Kryterium	Grupa A	Grupa B
1	charakter członkostwa		
2	sposób zorganizowania		
3	typ/rodzaj więzi		

Zadanie 1.3. (0–1)

Wymień trzy cechy, które posiada każda grupa społeczna.

...../1

- 1) .....
- 2) .....
- 3) .....

Zadanie 2. (0–3)

Podaj nazwy trzech najskuteczniejszych – Twoim zdaniem – pokojowych sposobów rozwiązywania konfliktów.

...../3

- 1) .....
- 2) .....
- 3) .....

Zadanie 3. (0–3)

Podaj nazwy trzech typów szkół, w których według polskiego systemu edukacji wprowadzonego reformą w 2017 r. naukę może kontynuować absolwent szkoły podstawowej. Przy każdej nazwie napisz, ile lat trwa nauka w danym typie szkoły.

...../3

Lp.	Nazwa szkoły	Lata nauki
1.		
2.		
3.		

Zadanie 4. (0–1)

Podaj imię i nazwisko aktualnego ministra odpowiedzialnego w Polsce za edukację.

...../1

.....

Zdanie 5.

Przeczytaj poniższe fragmenty aktu prawnego i wykonaj poniższe zadania.

Ustawa z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym [fragment]

Art.2.1. Mniejszością narodową, w rozumieniu ustawy, jest grupa obywateli polskich, która spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) jest mniej liczebna od pozostałej części ludności Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) w sposób istotny odróżnia się od pozostałych obywateli językiem, kulturą lub tradycją;
- 3) dąży do zachowania swojego języka, kultury lub tradycji;
- 4) ma świadomość własnej historycznej wspólnoty narodowej i jest ukierunkowana na jej wyrażanie i ochronę;
- 5) jej przodkowie zamieszkiwali obecne terytorium Rzeczypospolitej Polskiej od co najmniej 100lat;
- 6) utożsamia się z narodem zorganizowanym we własnym państwie. [...]

3. Mniejszością etniczną, w rozumieniu ustawy, jest grupa obywateli polskich, która spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) jest mniej liczebna od pozostałej części ludności Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) w sposób istotny odróżnia się od pozostałych obywateli językiem, kulturą lub tradycją;
- 3) dąży do zachowania swojego języka, kultury lub tradycji;
- 4) ma świadomość własnej historycznej wspólnoty etnicznej i jest ukierunkowana na jej wyrażanie i ochronę;
- 5) jej przodkowie zamieszkiwali obecne terytorium Rzeczypospolitej Polskiej od co najmniej 100 lat;
- 6) nie utożsamia się z narodem zorganizowanym we własnym państwie.

<https://isap.sejm.gov.pl>

Zdanie 5.1. (0–1)

...../1

Wyjaśnij różnicę między mniejszością narodową i mniejszością etniczną w świetle przytoczonego fragmentu ustawy.

.....
.....
.....

Zdanie 5.2. (0–4)

...../4

Wymień wszystkie mniejszości, które w świetle cytowanego źródła mają status mniejszości etnicznych w Polsce.

.....
.....

Zdanie 5.3. (0–1)

...../1

Podaj nazwę języka, który w Polsce ma status języka regionalnego.

.....

Zadanie 6. (0–4)

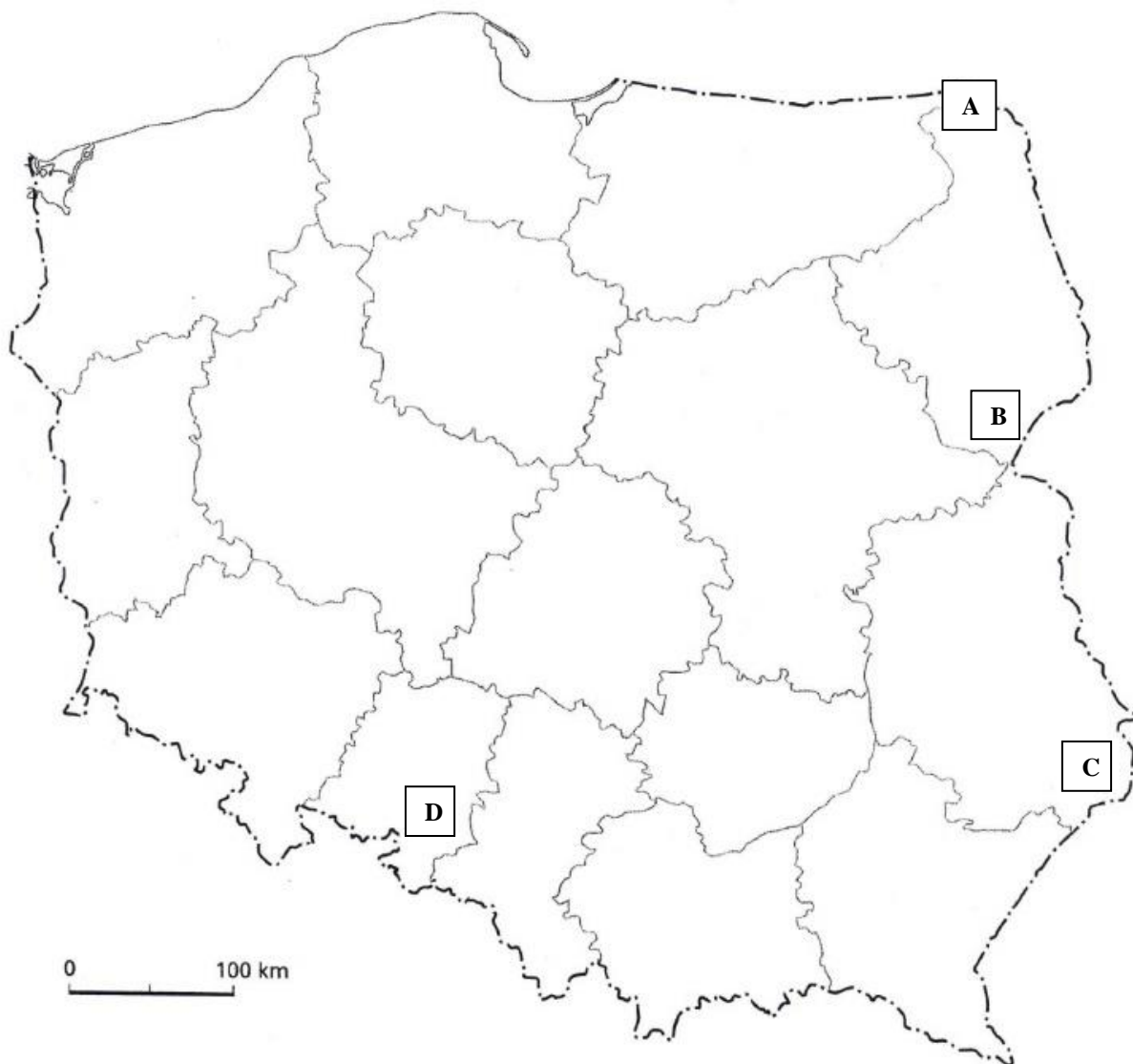
Na mapie Polski zaznaczono obszary zwartego występowania wybranych mniejszości narodowych – podaj nazwy tych mniejszości nazwy.

A – .....

B – .....

C – .....

D – .....

<http://platformamultimedialna.us.edu.pl>

Zadanie 7.

Przeczytaj poniższy fragment *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej* i wykonaj związane z nim zadania.

Fragmety Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej

- A. Każdy ma prawo do nauki. [...]
- B. Nikt nie może być poddany eksperymentom naukowym, w tym medycznym, bez dobrowolnie wyrażonej zgody.
- C. Każdemu zapewnia się wolność organizowania pokojowych zgromadzeń i uczestniczenia w nich. Ograniczenie tej wolności może określać ustawa.
- D. Zapewnia się nienaruszalność mieszkania. Przeszukanie mieszkania, pomieszczenia lub pojazdu może nastąpić jedynie w przypadkach określonych w ustawie i w sposób w niej określony.
- E. Każdemu zapewnia się wolność poruszania się po terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz wyboru miejsca zamieszkania i pobytu.
- F. Obywatel ma prawo do uzyskiwania informacji o działalności organów władzy publicznej oraz osób pełniących funkcje publiczne.[...]
- G. Nikt nie może być zmuszany do uczestniczenia ani do nieuczestniczenia w praktykach religijnych.
- H. Każdemu zapewnia się wolność wyrażania swoich poglądów oraz pozyskiwania i rozpowszechniania informacji.
- I. Zapewnia się wolność zrzeszania się w związkach zawodowych, organizacjach społeczno-zawodowych rolników oraz w organizacjach pracodawców.
- J. Każdy ma prawo składać petycje, wnioski i skargi w interesie publicznym, własnym lub innej osoby za jej zgodą do organów władzy publicznej oraz do organizacji i instytucji społecznych w związku z wykonywanymi przez nie zadaniami zleconymi z zakresu administracji publicznej.
- K. Każdemu zapewnia się wolność wyboru i wykonywania zawodu oraz wyboru miejsca pracy.
- L. Każdy ma prawo do bezpiecznych i higienicznych warunków pracy.[...] <https://www.prezydent.pl/prawo/konstytucja-rp/>

Zadanie 7.1. (0–5)

...../5

Spośród wymienionych w źródle wolności i praw (A – L) wybierz te, które należą do wolności i praw osobistych – wypisz oznaczające je litery.

.....

Zadanie 7.2. (0–3)

...../3

Spośród wymienionych w źródle wolności i praw (A – L) wybierz trzy takie, które należą do II generacji praw człowieka. Wypisz oznaczające je litery.

.....

Zadanie 8. (0–2)

...../2

Zaznacz poprawne dokończenie zdań 1-2.

1. Funkcję Rzecznika Praw Dziecka sprawuje obecnie
  - A. Marek Michalak.
  - B. Mikołaj Pawlak.
  - C. Mariusz Kamiński.
  - D. Marek Piechowiak.
2. Funkcję Rzecznika Praw Obywatelskich w latach 2015–2020 sprawował/-a
  - A. Andrzej Rzepliński.
  - B. Ewa Łętowska.
  - C. Janusz Kochanowski.
  - D. Adam Bodnar.

Zadanie 9. (0–4)

...../4

Podaj po dwie przykładowe kompetencje Rzecznika Praw Dziecka oraz Rzecznika Praw Obywatelskich.

Przykłady działań Rzecznika Praw Dziecka:

- .....
- .....

Przykłady działań Rzecznika Praw Obywatelskich:

- .....
- .....

Zadanie 10.

Obejrzyj przedstawione poniżej znaki graficzne różnych organizacji i wykonaj polecenia z nimi związane.

Znaki graficzne organizacji

A

<https://sco.wikipedia.org/wiki/...>

B

<http://www.hrppc-pphrc.ca/...>

C

<https://www.pah.org.pl/>

D

<https://pl.m.wikipedia.org/wiki/...>

Zadanie 10.1 (0–4)

...../4

Podaj pełne nazwy organizacji, których znaki graficzne przedstawiono na ilustracjach A–D. Odpowiedzi zapisz poniżej.

A – .....

B – .....

C – .....

D – .....

Zadanie 10.2 (0–1)

...../1

Rozstrzygnij, która z wyżej wskazanych organizacji nie jest organizacją pozarządową. Wpisz poniżej literę, którą oznaczono znak graficzny tej organizacji.

.....

Zadanie 11. (0–2)

...../2

Zaznacz poprawne dokończenie zdań 1-2.

1. Powszechna Deklaracja Praw Człowieka została uchwalona w roku

- A. 1945.
- B. 1948.
- C. 1955.
- D. 1966.

2. Konwencja o prawach dziecka została uchwalona przez

- A. Organizację Narodów Zjednoczonych.
- B. Ligę Narodów.
- C. Radę Europy.
- D. Unię Europejską.

Zadanie 12. (0–1)

...../1

Wyjaśnij, czym obywatelstwo różni się od narodowości.

.....
.....
.....
.....
.....

Zadanie 13. (0–3)

...../3

Przeczytaj poniższe fragmenty aktu prawnego i wykonaj związane z nim zadanie.

Fragment ustawy o obywatelstwie polskim

Art. 3.1. Obywatel polski posiadający równocześnie obywatelstwo innego państwa ma wobec Rzeczypospolitej Polskiej takie same prawa i obowiązki jak osoba posiadająca wyłącznie obywatelstwo polskie.

2. Obywatel polski nie może wobec władz Rzeczypospolitej Polskiej powoływać się ze skutkiem prawnym na posiadane równocześnie obywatelstwo innego państwa i na wynikające z niego prawa i obowiązki.

Art. 4. Obywatelstwo polskie nabywa się:

- 1) z mocy prawa;
- 2) przez nadanie obywatelstwa polskiego;
- 3) przez uznanie za obywatela polskiego;
- 4) przez przywrócenie obywatelstwa polskiego.

Art. 5. Zawarcie związku małżeńskiego przez obywatela polskiego z osobą niebędącą obywatelem polskim nie powoduje zmian w obywatelstwie małżonków.

Art. 6.1. Zmiany w ustaleniu osoby albo obywatelstwa jednego lub obojga rodziców podlegają uwzględnieniu przy określeniu obywatelstwa małoletniego, jeżeli nastąpiły przed upływem roku od dnia urodzenia się małoletniego.

<http://isap.sejm.gov.pl/...>

Na podstawie źródła i własnej wiedzy oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Ustawa dopuszcza uzyskanie obywatelstwa polskiego drogą repatriacji.	P	F
2.	Obywatelstwo polskie z mocy prawa otrzymuje każdy, kto urodził się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.	P	F
3.	Obywatel polski posiadający równocześnie obywatelstwo innego państwa nie może sprawować funkcji publicznych w Polsce.	P	F

Zadanie 14. (0–3)

Tabela wskazuje, jaki procent badanych Polaków zadeklarował sympatię dla danej narodowości wg badań CBOS. Przeanalizuj dane i wykonaj poniższe polecenie.

...../3

Zmiany sympatii
Polaków wobec
innych narodowości

Narody	Wskazania respondentów według terminów badań																							
	'93	'94	'95	'96	'97	'98	'99	'01	'02	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'10	'11	'12	'13	'14	'15	'16	'17	'18
	w procentach																							
Amerykanie	62	58	63	59	64	61	54	50	58	56	45	46	49	44	47	45	43	51	43	41	44	46	54	43
Anglicy	47	41	51	51	55	50	45	44	51	49	46	50	50	53	51	50	44	54	47	43	48	47	51	43
Arabowie	-	-	-	-	-	-	-	-	16	13	11	8	9	12	21	24	23	23	-	-	-	8	16	10
Białorusini	19	17	18	21	22	19	18	26	26	22	21	18	23	27	34	34	31	33	30	29	28	25	37	21
Chińczycy	-	-	-	-	-	21	19	22	26	22	20	16	18	22	31	29	31	32	27	25	27	25	37	24
Czesi	38	30	43	44	45	41	44	47	50	50	49	46	52	53	53	53	51	58	51	50	50	50	59	44
Francuzi	61	51	67	62	60	58	53	55	51	48	45	43	48	52	49	51	45	53	41	44	44	43	48	33
Grecy	-	-	-	-	-	-	-	43	44	45	44	41	47	49	46	47	43	40	35	37	39	34	45	36
Hiszpanie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	47	47	53	49	52	51	47	53	45	46	49	46	-	40
Japończycy	-	-	43	48	43	35	33	33	39	36	32	31	30	34	42	42	40	47	39	37	40	38	46	33
Litwini	24	22	35	36	36	29	30	36	38	36	38	32	36	38	41	42	36	40	32	34	34	31	42	28
Łotysze	-	-	-	-	-	-	-	26	29	29	29	25	29	30	33	33	31	-	-	-	-	-	-	24
Niemcy	23	26	35	43	38	32	31	32	38	36	33	34	33	30	38	39	38	43	38	39	43	37	46	30
Norwegowie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	46	46	42	52	43	43	-	-	-	38
Romowie (Cyganie)	-	6	10	12	10	10	13	17	15	16	15	13	14	14	21	23	22	24	20	20	18	11	21	12
Rosjanie	17	16	17	21	20	19	17	23	24	22	18	16	22	24	30	34	32	34	31	25	22	20	31	18
Serbowie	10	12	14	15	16	13	14	17	18	17	15	12	18	19	29	31	28	31	27	-	-	20	-	19
Słowacy	33	32	44	38	39	36	34	42	42	43	41	36	44	48	51	51	49	57	48	47	48	48	57	42
Szwedzi	44	40	53	52	49	43	41	44	46	48	42	39	43	44	45	44	41	51	42	41	46	40	-	34
Ukraińcy	12	9	14	16	15	13	16	19	22	19	29	23	24	25	34	34	32	32	31	34	36	27	36	24
Węgrzy	47	41	56	48	47	44	44	47	48	45	43	39	45	45	48	49	46	52	42	43	44	45	54	42
Wietnamczycy	-	-	-	-	-	20	21	23	24	19	17	15	18	18	28	29	30	29	25	24	25	21	34	21
Włosi	63	54	66	62	63	55	53	54	54	53	50	52	52	51	54	52	47	55	46	48	51	49	57	44
Żydzi	15	17	25	26	28	19	19	19	23	21	18	20	20	23	34	31	31	33	28	29	28	23	37	24

<https://www.cbos.pl>

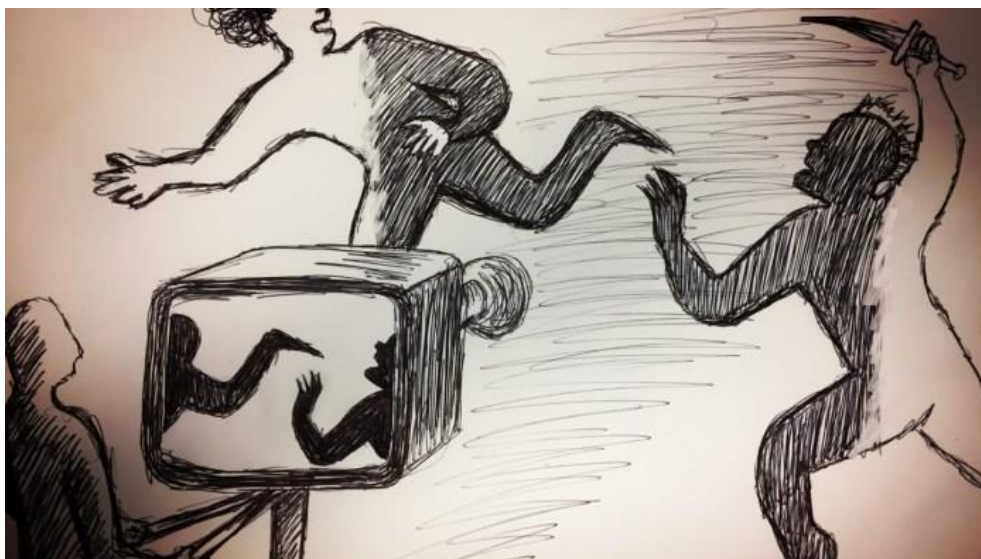
Na podstawie źródła oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Spośród narodów zamieszkujących sąsiadujące z Polską państwa największą sympatią w XXI wieku Polacy obdarzali Czechów.	P	F
2.	Największy spadek sympatii Polaków między 1993 a 2018 rokiem dotyczył Amerykanów i Włochów.	P	F
3.	Największy wzrost sympatii Polaków między 1993 a 2018 rokiem był udziałem Ukraińców.	P	F

Zadanie 15. (0–2)

Obejrzyj poniższy rysunek i wykonaj związane z nim zadanie.

Rysunek satyryczny

<https://www.opindia.com//...>

Na jaki problem związany z funkcjonowaniem telewizji zwrócił uwagę autor rysunku? Odpowiedź uzasadnij, interpretując jego treść.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 16. (0–2)

...../2

Wyjaśnij, dlaczego media nazywane są czwartą władzą. W swojej odpowiedzi przywołaj nazwy trzech pozostałych władz, zgodnie z zasadą trójpodziału władzy.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 17.

Obejrzyj poniższy plakat i wykonaj związane z nim zadania.

Plakat autorstwa Dawida Celka na przystanku komunikacji miejskiej

[https://\(...\)zwycieskie-prace-na-przystankach-w-calej-polsce/](https://(...)zwycieskie-prace-na-przystankach-w-calej-polsce/)

Zadanie 17.1 (0–1)

...../1

Podaj nazwę typu reklamy, który reprezentuje przedstawiony plakat.

.....

Zadanie 17.2 (0–2)

...../2

Wyjaśnij główne przesłanie plakatu, interpretując przynajmniej dwa jego elementy graficzne.

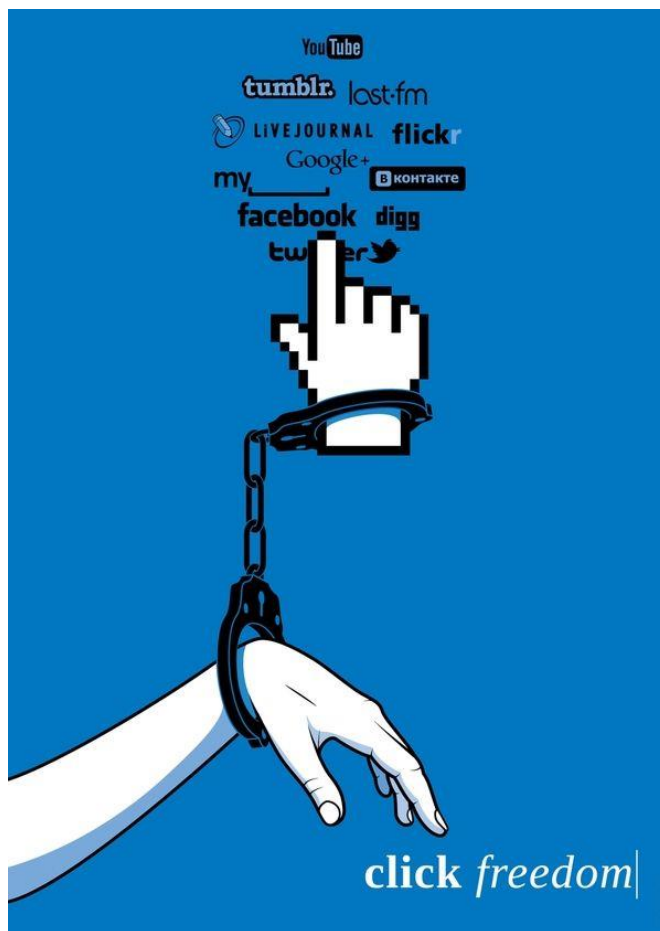
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Zadanie 18. (0–2)

...../2

Obejrzyj poniższy plakat i wykonaj związane z nim polecenie.

Plakat *Wybierz wolność*

<https://www.pinterest.ch/pin/343399540328860050/>

Wyjaśnij główne przesłanie plakatu, interpretując przynajmniej dwa jego elementy graficzne.

.....

.....

.....

.....

.....

.....